ב"ה | גיליון **732**
ערב שבת קודש
פרשת **יתרו** תשפ"ה

י-ם	16:47	18:03
ת"א	17:06	18:06
חיפה	16:56	18:01
ב"ש	17:08	18:04

אוצר הנפש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי **הרב יצחק גינזבורג** שליט"א

אוצר הפרשה

עצת יתרו

יתרו רואה את משה רבינו שופט לבדו את כל העם במשך כל היום, והוא תמה "**מַדּוּעַ אַתָּה יוֹשֵׁב לְבַדֶּךָ... נָבֹל תִּבֹּל**". לכן העצה היא למנות מערכת שלמה של שופטים. משה מקבל את עצת יתרו, ונראה שהכל בא על מקומו בשלום.

ולמה באמת משה שפט לבדו את העם? פשוט, כי הוא יודע יותר מכולם את דבר ה', את האמת לאמתה. גם בני ישראל יודעים זאת היטב ולכן הם פונים רק אליו, למה ללכת אל 'הרבנים הקטנים' אם אפשר להגיע אל הרבי הגדול בעצמו?

אם כך, עצת יתרו היא לא העצה הכי טובה אלא 'ברירת מחדל': בנתונים הקיימים אין ברירה, ובדי שמשה לא יקרוס חייבים למנות עוד אנשים תחתיו.

ובכל זאת, האם היה אפשר אחרת? כמה מגדולי החסידות אומרים שכן! אם בני ישראל היו מתעקשים ולא מסכימים למינוי השופטים, ה' היה מעניק למשה כוחות מיוחדים לשפוט את כולם (או עצה טובה אחרת). כך מסבירים את דברי חז"ל שמשה לא מצא בבני ישראל "נבונים" – כי אם היו נבונים באמת, לא היו מסכימים להתמנות במקום משה!

מכאן אפשר ללמוד שאם מציעים לך מינוי, התגובה הראשונה צריכה להיות סירוב. מי אמר? למה אני? הרי יש טובים ממני.

(שיעור ד' מנחם-אב תשע"ב)

אוצר הרמז

שבעת המינים – עץ

יש שבעה מינים שהם "שבח ארץ ישראל" – "ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש". רבים מהם נכללים בדעות השונות בחז"ל בזיהוי עץ הדעת, שהביא את המיתה לעולם – יש דעה שעץ הדעת היה גפן, יש דעה שהיה תאנה (כפי שמביא רש"י בפשט, משום שממנו תפרו אחר כך בגדים לאדם וחוה) ויש דעה שהיה חטה.

ט"ו בשבט הוא החג בו אנחנו חוזרים לעץ חיים

אבן, השרש האמתי של כל שבעת המינים הוא בעץ החיים – פירות ארץ ישראל שהיא "ארץ החיים". יש תופעה יפהפיה, שהביטוי "עץ החיים" מופיע שבע פעמים בתנ"ך – 'הוכחה' יפה שלעץ החיים יש שבעה סוגים, כנגד שבעת המינים של ארץ ישראל.

ט"ו בשבט הוא החג בו אנחנו חוזרים לעץ חיים. אפילו שה' שם את המלאכים ואת להט החרב המתהפכת "לשמֹר את דרך עץ החיים", אבל דרך התורה – ובעיקר דרך פנימיות התורה – אנו מאמינים שתיכף ומיד ממש נאכל מעץ החיים, המשיח והתורה שהוא ילמד אותנו. אנחנו רוצים את עץ החיים.

נקנח בגימטריא מדהימה: הפסוק הראשון – "ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע – הוא היחיד שלפני חטא עץ הדעת, כשהכל עוד טוב, בעוד שאר הפסוקים הם אחרי החטא. והנה, כל הפסוק "**ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע**" עולה 1663. עם הכולל עולה פעמיים **ארץ ישראל (ארץ ישראל** = 832 = **לב-כבוד** פעמים **הוי'** ב"ה), אך מה אומר המספר עצמו, בלי הכולל? 1663 עולה בדיוק שבע ההופעות – "**ועץ החיים**", "**מעץ החיים**", "**עץ החיים**", "**עץ חיים**", "**ועץ חיים**", "**עץ חיים**"! הכל כלול בפסוק הראשון של עץ החיים, לפני החטא – איך שה' ברא הכל לכתחילה.

(אור לט"ו בשבט תש"פ)

אוצר הפתגם

"

ה', שהוא "אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא", רוצה שתהיה ישר ואמתי עם עצמך, שלא תכזב ותדחיק את האמת שלך.

(אור לד שבט פה)

יו"ל ע"י תלמידי הרב גינזבורג. להצטרפות לתפוצת שיעורי הרב: דוא"ל: itielgi@gmail.com וואטסאפ: 050-7951105

אוצר התבונה

התקשרות לצדיק – התקשרות לה' ולרבי (חלק ב')

כשמדברים על חדש של התקשרות לצדיק, חדש שבט – על איזה עוד צדיק אפשר לחשוב? איזה פסוק אומרים לפני פרקי אבות? "**ועמך כֻּלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר". ה' הוא צדיק, הרבי הוא צדיק, אבל בעצם כל יהודי הוא צדיק.**

כשאומרים שכל יהודי הוא צדיק לא מתכוונים רק לצדיקים של תניא, ואפילו לא לבינונים של תניא – גם על יהודים שלפי המעשים שלהם הם בגדר רשעים כתוב "ועמך כֻּלם צדיקים". **העבודה של הצדיקים היא ללמד זכות על עם ישראל, גם על יהודי שנראה חוטא, ולגלות גם בו את נקודת הצדיק.** היו צדיקים שהצטיינו בכך במיוחד, והכי מפורסם בכך הוא רבי לוי יצחק מברדיטשוב – סניגורן של ישראל.

> בשמלמדים על מישהו זכות ואומרים שהוא צדיק – באמת מעוררים אותו להיות צדיק

כשמלמדים על מישהו זכות ואומרים שהוא צדיק – באמת מעוררים אותו להיות צדיק. הוא אומר לעצמו ש'אם הצדיק האמתי אומר עלי שאני צדיק – בנראה יש משהו בדבריו' וזה עוזר לו באמת להיות צדיק.

במה מתבטא ש"ועמך כֻּלם צדיקים"? כתוב ש"אפילו ריקנין שבך מלאים מצוות כרמון", אבל העיקר הוא לראות את המדות הטובות שיש לכל יהודי (כי הצדיק, כמו שמוסבר בתניא, הוא מי שלא רק מתנהג כמו שצריך אלא שההתנהגות הזו טבעית לו). כל היהודים הם בטבעם "רחמנים, ביישנים וגומלי חסדים" ויש להם עוד הרבה מדות טובות. המדות הטובות של היהודים מתבטאות במעשים טובים, גם אם אין בהם מודעות של מצוה, ולפעמים הן מתבטאות אפילו במעשים לא ראויים שצריך לדון לכף זכות.

לדוגמה, כשרבי לוי יצחק מברדיטשוב רואה יהודי שמעשן בשבת, וכאשר רבי לוי יצחק שואל אם שכח שהיום שבת או שלא ידע שאסור לעשן בשבת הוא לא 'מתחמק' אלא אומר שהוא יודע שהיום שבת ואסור לעשן ובכל זאת הוא מעשן – רבי לוי יצחק מציין את מדת האמת המובהקת של אותו יהודי... כאשר מצליחים לזהות את המדות הטובות רואים ש"ועמך כֻּלם צדיקים" ובחדש שבט צריך להתקשר גם לצדיקים האלה.

(ליל שבת וארא תשפ"ג)

אוצר קצר

מחשבה – עצה – תחבולה

יתרו רואה את משה רבינו שופט לבדו את כל העם במשך כל היום, והוא תמה "**מַדּוּעַ אַתָּה יוֹשֵׁב לְבַדֶּךָ... נָבֹל תִּבֹּל**". לכן העצה היא למנות מערכת שלמה של שופטים. משה מקבל את עצת יתרו, ונראה שהכל בא על מקומו בשלום.

ולמה באמת משה שפט לבדו את העם? פשוט, כי הוא יודע יותר מכולם את דבר ה', את האמת לאמתה. גם בני ישראל יודעים זאת היטב ולכן הם פונים רק אליו, למה ללכת אל 'הרבנים הקטנים' אם אפשר להגיע אל הרבי הגדול בעצמו?

אם כך, עצת יתרו היא לא העצה הכי טובה אלא 'ברירת מחדל': בנתונים הקיימים אין ברירה, וכדי שמשה לא יקרוס חייבים למנות עוד אנשים תחתיו.

ובכל זאת, האם היה אפשר אחרת? כמה מגדולי החסידות אומרים שכן! אם בני ישראל היו מתעקשים ולא מסכימים למינוי השופטים, ה' היה מעניק למשה כוחות מיוחדים לשפוט את כולם (או עצה טובה אחרת). כך מסבירים את דברי חז"ל שמשה לא מצא בבני ישראל "נבונים" – כי אם היו נבונים באמת, לא היו מסכימים להתמנות במקום משה!

מכאן אפשר ללמוד שאם מציעים לך מינוי, התגובה הראשונה צריכה להיות סירוב. מי אמר? למה אני? הרי יש טובים ממני.

(שיעור ד' מנחם-אב תשע"ב)

אוצר השו"ת

תיקון היחס להורים

שאלה: האם יש מקום לתקן את תמונת הילדות ולעשות בדמיון מפגש מחודש ומפויס עם הדמויות של ההורים?

תשובה: כל הדבר הזה יכול להיות תחת הכותרת של חשבון נפש, עם הדמות של האמא ואבא ועם הסליחה הפנימית, שאני סולח. אבל בכלל, הכל שוב מבוסס על שפלות. "הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר". כל הדמיון מתחיל מעפר ונגמר בעפר, צריך להתחיל מעפר-שפלות ולשוב לעפר-שפלות. למה? כי אחד שמרגיש עצמו נפגע, במיוחד מבן משפחה הכי קרוב שיכול להיות – זהו מצב מאד לא טוב. מה הטיפול הראשוני? שפלות.

צריך שפה מתאימה לשפלות. איך מתאים לומר זאת היום? היום עיקר השפלות הוא לדעת שהכל מה'. כמה שאני מצווה להתערב, לתת צדקה למישהו, בסופו של דבר הכל מה'. המשפט הכי חשוב של שפלות היום הוא "לא מגיע לי כלום", כי הכל הוא מתנת שמים. לכן אני גם מאד שמח כשאני מקבל משהו, כי הוא לא מגיע לי. ה"לא מגיע לי" הוא יסוד השפלות. אם לא מגיע לי – אין לי טענה על אף אחד. לא על אבא שלי שפגע בי, לא על אמא שפגעה בי, כי 'מי אני?!'. את המסר הזה באמת קשה להעביר, אבל אם לא יכולים להעביר את המסר הזה – לא עשינו כלום.

הבסיס הוא: 'יש לי טענה נגד מישהו?! לא יכולה להיות לי טענה נגד מישהו, נגד אבא ואמא שלי'. אבל בכל אופן, אני מרגיש פגוע, לכן אני עובד עכשיו – גם באמצעות הדמיון, חושב על מה שהיה, משחזר אותו, אבל יחד עם המסר הזה שבאמת לא מגיע לי. רק מה? אני בן אדם, אני יש, לכן נדמה לי שכן מגיע לי, אבל באמת לא מגיע לי.

(כ"ד אייר פ"ג)

מהווה עיצוב: דעה & אביחיל | 054-6580146